

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 15. marca 2017^{1*}

„Predhodno odločanje — Pravo Unije — Pravice, podeljene posameznikom — Kršitev s strani sodišča — Vprašanja za predhodno odločanje — Predložitev Sodišču — Nacionalno sodišče, ki odloča na zadnji stopnji“

V zadevi C-3/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo hof van beroep te Brussel (pritožbeno sodišče v Bruslju, Belgija) z odločbo z dne 23. decembra 2015, ki je na Sodišče prispela 4. januarja 2016, v postopku

Lucio Cesare Aquino

proti

Belgische Staat,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta (poročevalka), predsednica senata, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. G. Fernlund in S. Rodin, sodniki,

generalni pravobranilec: H. Saugmandsgaard Øe,

sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 23. novembra 2016,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Lucia Cesareja Aquina M. Verwilghen in H. Vandenberghe, odvetnika,
- za belgijsko vlado C. Pochet in M. Jacobs, agentki, skupaj z E. Matteredne, D. Lindemansom in F. Judom, odvetniki,
- za Evropsko komisijo J.-P. Keppenne in H. Kranenborg, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

¹ — Jezik postopka: nizozemščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 267, tretji odstavek, PDEU ter člena 47, drugi odstavek, in člena 52(3) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Luciem Cesarejem Aquinom in Belgische Staat (država Belgija) glede zahtevka iz naslova nepogodbene odgovornosti.

Pravni okvir

- 3 Člen 18 Koninklijk besluit tot vaststelling van de cassatie-procedure bij de Raad van State (kraljevi odlok o kasacijskem postopku pred državnim svetom) z dne 30. novembra 2006 (*Belgisch Staatsblad*, 1. december 2006, str. 66844) določa:

„1. Če sodnik poročevalec ugotovi, da je pritožba nedopustna, ali jo zavrne, sodni tajnik, ki je zadolžen za zadevo, pošlje poročilo pritožnici, ki mora v roku 30 dni zahtevati, da se postopek nadaljuje z njenim zaslišanjem.

Če pritožnica ne zahteva, da je zaslišana, sodni tajnik, ki je zadolžen za zadevo, spis preda senatu, ki postopek s sklepom ustavi [...]. Poročilo sodnika poročevalca se strankam, ki ga še niso prejele, pošlje sočasno s sodbo.

Če pritožnica zahteva, da je zaslišana, referent s sklepom določi datum obravnave.

Sodni tajnik, zadolžen za zadevo, ob vročitvi poročila o nedopustnosti ali zavrnitvi pritožbe pritožnico obvesti o njenih pravicah iz tega odstavka.

2. Kadar sodnik poročevalec ugotovi, da pritožba ni nedopustna, in je ne zavrne, predsednik senata ali referent, ki ga ta določi, s sklepom takoj določi datum obravnave, na kateri bo pritožba obravnavana.“

- 4 Člen 21, sedmi odstavek, *gecoördineerde wetten op de Raad van State* (koordinirani zakoni o državnem svetu) z dne 12. januarja 1973 (*Belgisch Staatsblad*, 21. marec 1973, str. 3461) v različici, upoštevni za zadevo v glavni stvari, ki se uporablja tako za pritožbe na razveljavitev kot na kasacijske pritožbe zoper odločbe upravnih sodišč, določa:

„Če pritožnica v roku 30 dni od vročitve poročila sodnika poročevalca ali ob obvestilu, da se bo uporabil člen 30(1), tretji pododstavek, v katerem se predlaga zavrnitev ali ugotovitev nedopustnosti pritožbe, ne vloži zahteve za nadaljevanje postopka, se šteje, da je pritožbo umaknila.“

- 5 Člen 39/60, drugi odstavek, *Wet betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen* (zakon o vstopu na ozemlje, prebivanju, stalnem prebivanju in prostovoljni vrnitvi ali odstranitvi tujcev) z dne 15. decembra 1980 (*Belgisch Staatsblad*, 31. december 1980, str. 14584) v različici, ki se uporablja za spor v glavni stvari (v nadaljevanju: zakon z dne 15. decembra 1980), določa:

„Stranke in njihovi odvetniki lahko svoja stališča ustno predstavijo na obravnavi. Sklicujejo se lahko le na tiste tožbene razloge, ki so navedeni v tožbi ali v pripravljalnih vlogah.“

6 Člen 39/67 zakona z dne 15. decembra 1980 določa:

„Zoper odločitve [Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (sodišče za spore, ki se nanašajo na tujce)] ni mogoče vložiti ugovora, ugovora tretje osebe ali zahteve za revizijo. Možno je vložiti le kasacijsko pritožbo iz člena 14(2) koordiniranih zakonov o državnem svetu.“

Dejansko stanje v sporu o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 7 Pritožnik v postopku v glavni stvari, ki ima italijansko državljanstvo, v Belgiji živi od leta 1970.
- 8 S sodbo hof van beroep te Antwerpen (pritožbeno sodišče v Antwerpnu, Belgija) z dne 23. novembra 2006 je bil pritožnik v postopku v glavni stvari obsojen na sedemletno zaporno kazen.
- 9 Pritožnik v postopku v glavni stvari je 9. novembra 2011 pri občini Maasmechelen (Belgija) zaprosil za izdajo potrdila o prijavi. Dienst Vreemdelingenzaken (urad za tujce, Belgija) mu je 23. februarja 2012 vročil odločbo, datirano na 22. februar 2012, s katero je zavrnil njegovo prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje in mu naložil, naj iz razlogov javnega reda in nacionalne varnosti zapusti nacionalno ozemlje (v nadaljevanju: odločba z dne 22. februarja 2012).
- 10 Pritožnik v postopku v glavni stvari je 6. marca 2012 zoper to odločbo vložil pritožbo pri Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (sodišče za spore, ki se nanašajo na tujce, Belgija). Pritožnik v postopku v glavni stvari je 15. maja 2012 predlagal, naj se Sodišču postavi vprašanje za predhodno odločanje, ki se nanaša na razlago člena 16(4) in člena 28(3)(c) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46), pri čemer se je skliceval na sodno prakso Sodišča na zadevnem področju.
- 11 Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (sodišče za spore, ki se nanašajo na tujce) je s sodbo z dne 24. avgusta 2012 pri njem vloženo pritožbo zavrnil kot nedopustno, z obrazložitvijo, da pritožba ne vsebuje nobenega pritožbenega razloga. Zlasti to sodišče ni ugodilo predlogu pritožnika v postopku v glavni stvari, da se Sodišču postavi vprašanje za predhodno odločanje, ker je bil ta predlog podan tik pred obravnavo in ker pritožnik v postopku v glavni stvari ni navedel nobenega razloga, zakaj tega predloga ni mogel podati prej.
- 12 Pritožnik v postopku v glavni stvari je 24. septembra 2012 zoper to sodbo vložil pritožbo pri Raad van State (državni svet, Belgija). Potem ko je sodnik poročevalec ugotovil, da je pritožba nedopustna zaradi neobstoja dopustnih pritožbenih razlogov, pritožnik v postopku v glavni stvari v predpisanem roku ni zahteval, da se postopek nadaljuje z njegovim zaslišanjem. Raad van State (državni svet) je zato 4. aprila 2013 na podlagi člena 21, sedmi odstavek, koordiniranih zakonov o državnem svetu ugotovil, da so izpolnjeni pogoji za obstoj domneve, da je pritožnik v postopku v glavni stvari pritožbo umaknil.
- 13 Pritožnik v postopku v glavni stvari je v vmesnem času, 27. junija 2010, sprožil postopek pred strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (sodišče za izvrševanje kazni pri prvostopenjskem sodišču v Bruslju za nizozemsko govorno območje, Belgija), da bi se njegova kazen izvršila pod elektronskim nadzorom. To sodišče je s sodbo z dne 2. marca 2012 to prošnjo zavrnilo. Isto sodišče je z neko drugo sodbo z dne 23. maja 2012 zavrnilo tudi prošnjo pritožnika v postopku v glavni stvari za pogojni odpust.
- 14 Pritožnik v postopku v glavni stvari je zato na Hof van Cassatie (kasacijsko sodišče, Belgija) zoper to sodbo vložil pritožbo. V njej je navedel, da sta bila s to sodbo kršena člena 16 in 28 Direktive 2004/38, in predlagal, da se vprašanje v tem smislu naslovi na Sodišče. Prvonavedeno sodišče je

s sodbo z dne 19. junija 2012 pritožbo zavrnilo, pri čemer je poudarilo, da ni bilo dolžno sprožiti postopka za sprejetje predhodne odločbe pred Sodiščem, glede na to, da pritožbeni razlogi, ki jih je navajal pritožnik v postopku v glavni stvari, niso bili dopustni iz razloga, ki se nanaša na postopek pred Hof van Cassatie (kasacijsko sodišče).

- 15 Strafvueroeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (sodišče za izvrševanje kazni pri prvostopenjskem sodišču v Bruslju za nizozemsko govorno območje) je s sodbo z dne 21. novembra 2012 dovolilo, da se kazen pritožnika v postopku v glavni stvari izvrši pod elektronskim nadzorom, in mu s sodbo z dne 14. avgusta 2013 odobrilo predlagani pogojni odpust.
- 16 Pritožnik v postopku v glavni stvari je že prej, 6. septembra 2012, pri občini Maasmechelen ponovno zaprosil za izdajo potrdila o prijavi. Občina mu je 22. aprila 2013 izdala dovoljenje za prebivanje, ki velja do 3. aprila 2018.
- 17 Pritožnik v postopku v glavni stvari je 31. avgusta 2012 Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (prvostopenjsko sodišče v Bruslju za nizozemsko govorno območje) predlagal:
 - naj Belgische Staat naloži, da odpravi odločbo z dne 22. februarja 2012, ker je ta v nasprotju z določbami Direktive 2004/38;
 - naj ugotovi, da sta strafvueroeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (sodišče za izvrševanje kazni pri prvostopenjskem sodišču v Bruslju za nizozemsko govorno območje) v sodbi z dne 23. maja 2012 in Hof van Cassatie (kasacijsko sodišče) v sodbi z dne 19. junija 2012 njegovo pravico do prebivanja napačno opredelila kot „negotovo“ in mu, prav tako napačno, zavrnila pogojni odpust;
 - naj Belgische Staat obsodi na plačilo 25.000 EUR zaradi kršitve prava Unije, ki so jo storili strafvueroeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (sodišče za izvrševanje kazni pri prvostopenjskem sodišču v Bruslju za nizozemsko govorno območje), Hof van Cassatie (kasacijsko sodišče) in Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (sodišče za spore, ki se nanašajo na tujce), ker so ta sodišča, ki so odločala na zadnji stopnji, kršila pravo Unije in svojo obveznost, da na Sodišče vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe.
- 18 Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (prvostopenjsko sodišče v Bruslju za nizozemsko govorno območje) je s sodbo z dne 27. maja 2013 tožbo zavrnilo kot deloma nedopustno in deloma neutemeljeno. Pritožnik v postopku v glavni stvari je nato zoper to sodbo vložil pritožbo pri predložitvenem sodišču.
- 19 Hof van beroep te Brussel (pritožbeno sodišče v Bruslju) je v zvezi z odločbo z dne 22. februarja 2012 ugotovilo, da se je ta opirala izključno na prejšnje kazenske obsodbe pritožnika v postopku v glavni stvari, kar je kršitev člena 27(2) Direktive 2004/38. To sodišče je zato Belgische Staat obsodilo na plačilo 5 000 EUR odškodnine za nepremoženjsko škodo, ki je nastala zaradi te odločbe.
- 20 V zvezi s škodo, ki izhaja iz zatrjevane kršitve prava Unije, ki naj bi jo storilo Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (sodišče za spore, ki se nanašajo na tujce), predložitveno sodišče navaja, da je pritožnik v postopku v glavni stvari temu sodišču v vlogi, ki je bila vložena po izteku roka, predlagal, naj Sodišču postavi vprašanje za predhodno odločanje, in da je bil ta predlog s sodbo z dne 24. avgusta 2012 zavržen, ker je bil prepozen. Predložitveno sodišče tudi opozarja, da je bila kasacijska pritožba, ki je bila zoper to sodbo vložena pri Raad van State (državni svet), zavržena zaradi umika.
- 21 Hof van beroep te Brussel (pritožbeno sodišče v Bruslju) navaja, da se tako postavlja vprašanje, ali so pri vsakem od treh sodišč, ki jih navaja pritožnik v postopku v glavni stvari, pogoji za vzpostavitev odgovornosti Belgische Staat izpolnjeni.

- 22 V zvezi s strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (sodišče za izvrševanje kazni pri prvostopenjskem sodišču v Bruslju za nizozemsko govorno območje) predložitveno sodišče ugotavlja, da iz nobenega dokumenta v spisu ne izhaja, da bi pritožnik v postopku v glavni stvari temu sodišču predlagal, naj Sodišču postavi vprašanje za predhodno odločanje. Zoper zaporedne odločbe tega sodišča, ki so vse postale pravnomočne, ni bil sprožen noben postopek za izbris iz kazenske evidence, tako da pritožniku v postopku v glavni stvari iz tega naslova ni mogla nastati nobena škoda. Zato ne more obstajati temelj, da bi se Belgische Staat naložila odgovornost zaradi izvajanja sodne funkcije tega sodišča.
- 23 V zvezi z Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (sodišče za spore, ki se nanašajo na tujce) predložitveno sodišče navaja, da je bil s sodbo z dne 24. avgusta 2012 predlog za predložitev vprašanja za predhodno odločanje Sodišču zavrjen, ker je bil ta predlog podan v vlogi, ki jo je sodišče prejelo tik pred obravnavo, pri čemer ni bil naveden noben razlog, zakaj tega predloga ni bilo mogoče podati prej.
- 24 Predložitveno sodišče pa ugotavlja, da pritožba, ki je bila zoper to sodbo vložena pri Raad van State (državni svet), ni bila preizkušena niti z vsebinskega vidika niti z vidika dopustnosti, ker v zakonskem roku po vročitvi poročila sodnika poročevalca ni bilo zahtevano nadaljevanje postopka, zaradi česar se je štelo, da je pritožnik v postopku v glavni stvari pritožbo umaknil. Postavlja se torej vprašanje, ali je treba v takih okoliščinah šteti, da je to sodbo sprejelo sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, glede na to, da v pritožbenem postopku ni bila opravljena vsebinska presoja. Predlog pritožnika v postopku v glavni stvari, naj Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (sodišče za spore, ki se nanašajo na tujce) na Sodišču naslovi predlog za sprejetje predhodne odločbe, naj bi bil namreč zavrjen zato, ker je bil naveden v vlogi, ki se zaradi datuma, na katerega je bila vložena, ni mogla več upoštevati.
- 25 Predložitveno sodišče ugotavlja, da lahko Belgische Staat za kršitev prava Unije zaradi morebitne napake pri izvajanju sodne funkcije odgovarja le, če gre za očitno kršitev. Zavrnitev sprožitve postopka predhodnega odločanja bi lahko bila taka kršitev prava Unije.
- 26 Po mnenju predložitvenega sodišča bi bilo treba ugotoviti, ali je v okoliščinah v zadevi v glavni stvari to, da Hof van Cassatie (kasacijsko sodišče) ni ugodilo predlogu, naj se Sodišču postavi vprašanje za predhodno odločanje, kršitev člena 267 PDEU v povezavi s členoma 47, drugi odstavek, in 52(3) Listine.
- 27 Poleg tega se predložitveno sodišče sprašuje, ali sta bila s postopkom pred Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (sodišče za spore, ki se nanašajo na tujce) kršena člena 47, drugi odstavek, in 52(3) Listine, ker je to sodišče presodilo, da zaradi nekega postopkovnega pravila ni mogoče ugoditi predlogu, naj se Sodišču postavi vprašanje za predhodno odločanje. Ta predlog naj bi bil namreč zavrjen, ker je bil naveden v vlogi, ki se zaradi datuma, na katerega je bila vložena, ni mogla upoštevati.
- 28 Nazadnje naj bi bilo treba odgovoriti na vprašanje, ali je bil s to zavrnitvijo kršen člen 267 PDEU.
- 29 V teh okoliščinah je hof van beroep te Brussel (pritožbeno sodišče v Bruslju) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali je treba glede na uporabo sodne prakse, ki jo je v zvezi z odgovornostjo države za napačna ravnanja sodišč, s katerimi je povezana kršitev prava Unije, razvilo Sodišče v zadevah Köbler (sodba z dne 30. septembra 2003, C-224/01, EU:C:2003:513) in Traghetti del Mediterraneo (sodba z dne 13. junija 2006, C-173/03, EU:C:2006:391), šteti za sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, tisto sodišče, katerega odločitev v okviru kasacijske pritožbe se ne preizkusi, ker se na podlagi nacionalnega pravila postopkovnega prava neizpodbojno domneva, da je pritožnik, ki je v kasacijskem postopku vložil vlogo, umaknil kasacijsko pritožbo?

2. Ali je – tudi glede na člen 47, drugi odstavek, in člen 52(3) Listine – združljivo s členom 267, tretji odstavek, PDEU, da nacionalno sodišče, ki je v skladu s to določbo Pogodbe DEU dolžno predložiti Sodišču vprašanje v predhodno odločanje, zavrne predlog, naj se tako vprašanje predloži, ker je predlog podan v vlogi, ki se v skladu z veljavnim postopkovnim pravom ne sme upoštevati, ker je bila vložena prepozno?
3. Ali je treba v primeru, da najvišje redno sodišče ne obravnava predloga, naj se predloži vprašanje v predhodno odločanje, domnevati, da gre – tudi glede na člen 47, drugi odstavek, in člen 52(3) Listine – za kršitev člena 267, tretji odstavek, PDEU, če to sodišče predlog zavrne samo z obrazložitvijo, da vprašanja ne bo zastavilo, „[k]er pritožbeni razlogi niso dopustni iz razloga, ki se nanaša na sam postopek pred Hof?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 30 Predložitveno sodišče v prvem vprašanju v bistvu sprašuje, ali je treba člen 267, tretji odstavek, PDEU razlagati tako, da je treba sodišče, zoper odločbe katerega je na podlagi nacionalnega prava dopustno vložiti pravno sredstvo, kljub temu šteti za sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, kadar kasacijska pritožba zoper odločbo tega sodišča ni bila preizkušena zato, ker je pritožnik pritožbo umaknil.
- 31 Uvodoma je treba spomniti, da so v skladu s členom 267, tretji odstavek, PDEU nacionalna sodišča, zoper odločitve katerih po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, dolžna vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe na Sodišče (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 1982, Cilfit in drugi, 283/81, EU:C:1982:335, točka 6).
- 32 Dolžnost predložitve vprašanja za predhodno odločanje Sodišču, ki jo določa člen 267, tretji odstavek, PDEU, spada v okvir sodelovanja, ki je bilo uvedeno zaradi zagotavljanja pravilne uporabe in enotne razlage prava Unije v vseh državah članicah, med nacionalnimi sodišči kot sodišči, ki so zadolžena za uporabo prava Unije, in Sodiščem (glej v tem smislu sodbo z dne 9. septembra 2015, X in van Dijk, C-72/14 in C-197/14, EU:C:2015:564, točka 54).
- 33 Poleg tega je namen te dolžnosti predložitve iz člena 267, tretji odstavek, PDEU med drugim preprečiti, da bi se v kateri koli državi članici izoblikovala nacionalna sodna praksa, ki ne bi bila skladna s predpisi prava Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 15. septembra 2005, Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, točka 29).
- 34 Kot je Sodišče že večkrat poudarilo, je sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, po definiciji zadnja instanca, pred katero lahko posamezniki uveljavljajo svoje pravice, ki jim jih priznava pravo Unije. Sodišča, ki odločajo na zadnji stopnji, so v nacionalnem sistemu zadolžena za enotno razlago pravnih pravil (glej v tem smislu sodbi z dne 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, točka 34, in z dne 13. junija 2006, Traghetti del Mediterraneo, C-173/03, EU:C:2006:391, točka 31).
- 35 V zvezi s tem iz spisa, ki je bil predložen Sodišču, izhaja, da je v skladu s členom 39/67 zakona z dne 15. decembra 1980 zoper odločbe Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (sodišče za spore, ki se nanašajo na tujce) dopustna kasacijska pritožba iz člena 14(2) koordiniranih zakonov o državnem svetu.

- 36 Iz tega izhaja, da Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (sodišče za spore, ki se nanašajo na tujce) ni mogoče šteti za sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, ker je mogoče njegove odločbe preizkusiti na višji stopnji, na kateri lahko posamezniki uveljavljajo pravice, ki jim jih priznava pravo Unije. Zato odločb, ki jih je sprejelo to sodišče, ni sprejelo nacionalno sodišče, zoper odločitev katerega po notranjem pravu ni pravnega sredstva, v smislu člena 267, tretji odstavek, PDEU.
- 37 Okoliščina, da se na podlagi določb člena 18 kraljevega odloka z dne 30. novembra 2006 o kasacijskem postopku pred državnim svetom za pritožnika, ki je zoper odločbo Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (sodišče za spore, ki se nanašajo na tujce) vložil kasacijsko pritožbo, neizpodbojno domneva, da je pritožbo umaknil, če v roku 30 dni od dneva, ko mu je bilo vročeno poročilo, v katerem je sodnik poročevalec ugotovil, da je pritožba nedopustna, ali je pritožbo zavrnil, ni zahteval nadaljevanja postopka, nima nobenega vpliva na dejstvo, da se lahko odločbe Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (sodišče za spore, ki se nanašajo na tujce) izpodbijajo na višji stopnji in jih je tako sprejelo sodišče, ki ne odloča na zadnji stopnji.
- 38 Glede na zgoraj navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 267, tretji odstavek, PDEU razlagati tako, da sodišča, zoper odločbe katerega je na podlagi nacionalnega prava dopustno vložiti pravno sredstvo, ni mogoče šteti za sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, kadar kasacijska pritožba zoper odločbo tega sodišča ni bila preizkušena zato, ker je pritožnik pritožbo umaknil.

Drugo vprašanje

- 39 Predložitveno sodišče v drugem vprašanju sprašuje, ali je treba člen 267, tretji odstavek, PDEU v povezavi s členoma 47, drugi odstavek, in 52(3) Listine razlagati tako, da sodišču dovoljuje, da lahko predlog za predložitev vprašanja za predhodno odločanje Sodišču zavrne zgolj zato, ker je bil ta predlog naveden v vlogi, ki jo je treba na podlagi upoštevanih postopkovnih pravil zavreči kot prepozno.
- 40 Kot izhaja iz odgovora na prvo vprašanje, Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (sodišče za spore, ki se nanašajo na tujce) ni mogoče šteti za sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, drugo vprašanje pa je postavljeno za nasproten primer, zato na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.

Tretje vprašanje

- 41 Predložitveno sodišče v tretjem vprašanju v bistvu sprašuje, ali je treba člen 267, tretji odstavek, PDEU razlagati v smislu, da sodišče, ki sodi na zadnji stopnji, lahko opusti predložitev vprašanja za predhodno odločanje Sodišču, če je treba kasacijsko pritožbo na podlagi pravil, ki urejajo postopek pred predložitvenim sodiščem, zavreči kot nedopustno.
- 42 V zvezi s tem je najprej treba spomniti, da je nacionalno sodišče, kadar ni več nobenega pravnega sredstva zoper njegovo odločbo, v bistvu dolžno predložiti zadevo Sodišču na podlagi člena 267, tretji odstavek, PDEU, kadar se mu postavi vprašanje glede razlage PDEU (sodba z dne 18. julija 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, točka 25).
- 43 Iz povezave med členom 267, drugi odstavek, PDEU in členom 267, tretji odstavek, PDEU izhaja, da imajo sodišča, na katera se nanaša člen 267, tretji odstavek, PDEU, glede vprašanja, ali je odločitev o nekem vprašanju prava Unije potrebna za to, da lahko navedena sodišča odločijo, enako diskrecijsko pravico kot vsa druga nacionalna sodišča. Ta sodišča zato niso dolžna predložiti vprašanja glede razlage prava Unije, ki jim je bilo postavljeno, če vprašanje ni potrebno, to je, če noben odgovor na to vprašanje ne bi mogel vplivati na rešitev spora (sodba z dne 18. julija 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, točka 26).

- 44 Zato v primerih, v katerih je treba v skladu s procesnimi pravili zadevne države članice ugotoviti, da pritožbeni razlogi, navajani pred sodiščem iz člena 267, tretji odstavek, PDEU, niso dopustni, ni mogoče šteti, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe nujen in potreben za to, da lahko to sodišče sprejme svojo odločbo.
- 45 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča namreč utemeljitev vprašanja za predhodno odločanje ni oblikovanje posvetovalnih mnenj o splošnih ali hipotetičnih vprašanjih, temveč dejanska potreba po učinkoviti rešitvi spora (sodba z dne 2. aprila 2009, Elshani, C-459/07, EU:C:2009:224, točka 42).
- 46 Kot izhaja iz predložitvene odločbe, je v tem primeru Hof van Cassatie (kasacijsko sodišče) presodilo, da zaradi nedopustnosti pritožbe, vložene zoper sodbo strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (sodišče za izvrševanje kazni pri prvostopenjskem sodišču v Bruslju za nizozemsko govorno območje) z dne 23. maja 2012, postavitev vprašanja za predhodno odločanje Sodišču ni več potrebna, ker odgovor na to vprašanje ne more imeti nobenega vpliva na rešitev spora.
- 47 Vendar pa nacionalna postopkovna pravila ne smejo niti posegati v pristojnosti, ki jih ima nacionalno sodišče na podlagi člena 267 PDEU, niti ga oprostiti obveznosti, ki jih ima na podlagi te določbe.
- 48 V zvezi s tem je treba spomniti, da mora v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča, kadar neko področje ni urejeno s predpisi Unije, notranji pravni red posamezne države članice določiti procesna pravila za uveljavljanje pravnih sredstev, s katerimi se varujejo pravice upravičencev, na podlagi načela procesne avtonomije, vendar le če niso manj ugodna od tistih, ki veljajo za podobne položaje, za katere velja nacionalno pravo (načelo enakovrednosti), in če z njimi ni v praksi onemogočeno ali preveč oteženo uresničevanje pravic, ki jih priznava pravo Unije (načelo učinkovitosti) (sodba z dne 17. marca 2016, Bensada Benallal, C-161/15, EU:C:2016:175, točka 24 in navedena sodna praksa).
- 49 Iz tega sledi, da morata biti za to, da lahko država članica v položajih, ki jih ureja pravo Unije, uveljavlja načelo procesne avtonomije, izpolnjena dva kumulativna pogoja, in sicer spoštovanje načel enakovrednosti in učinkovitosti (sodba z dne 17. marca 2016, Bensada Benallal, C-161/15, EU:C:2016:175, točka 25).
- 50 Po eni strani je treba v zvezi z načelom enakovrednosti opozoriti, da to načelo zahteva, da se vsa pravila o pravnih sredstvih brez razlikovanja uporabljajo za pravna sredstva, ki temeljijo na kršitvi prava Unije, in tista, ki temeljijo na kršitvi nacionalnega prava (glej v tem smislu sodbi z dne 16. januarja 2014, Pohl, C-429/12, EU:C:2014:12, točka 26, in z dne 20. oktobra 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, točka 30).
- 51 V tej zadevi je treba ugotoviti, da Sodišče ni seznanjeno z nobenim dejstvom, na podlagi katerega bi lahko dvomilo o skladnosti postopkovnih pravil iz postopka v glavni stvari s tem načelom.
- 52 Po drugi strani je treba v zvezi z načelom učinkovitosti ugotoviti, da nacionalno postopkovno pravilo, kakršno je to iz postopka v glavni stvari, ne sme v praksi onemogočiti ali pretirano otežiti uveljavljanja pravic, ki jih daje pravni red Unije (sodba z dne 20. oktobra 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, točka 29).
- 53 Poleg tega je treba spomniti, da iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba vsak primer, v katerem se zastavi vprašanje, ali neka nacionalna procesna določba onemogoča ali pretirano otežuje izvajanje pravic, ki jih posamezniku daje pravni red Unije, preizkusiti ob upoštevanju položaja te določbe v celotnem postopku ter poteka postopka in njegovih posebnosti pred različnimi nacionalnimi sodišči. V zvezi s tem je treba po potrebi upoštevati načela nacionalnega pravosodnega sistema, kot so načelo varstva pravice do obrambe, načelo pravne varnosti in učinkovit potek postopka (sodba z dne 21. februarja 2008, Tele2 Telecommunication, C-426/05, EU:C:2008:103, točka 55).

- 54 V tem primeru iz predloga za sprejetje predhodne odločbe in stališč strank izhaja, da je Hof van Cassatie (kasacijsko sodišče) na podlagi nacionalnih postopkovnih pravil ugotovilo, da so pritožbeni razlogi, ki jih je pritožnik v postopku v glavni stvari navajal v podporo pritožbi, ki jo je vložil zoper sodbo strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (sodišče za izvrševanje kazni pri prvostopenjskem sodišču v Bruslju za nizozemsko govorno območje) z dne 23. maja 2012, nedopustni, ker je pritožnik z njimi izpodbijal eno izmed dejstev, na katero je zadnjenavedeno sodišče oprlo zavrnitev njegove prošnje za pogojni odpust, pri čemer so preostala dejstva, ki jih je to sodišče upoštevalo, zadostovala za utemeljitev te sodbe.
- 55 Zato je treba ugotoviti, da nacionalna ureditev v postopku v glavni stvari ni taka, da bi v praksi onemogočala ali pretirano oteževala uveljavljanje pravic, ki jih daje pravni red Unije.
- 56 Glede na navedeno je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 267, tretji odstavek, PDEU razlagati tako, da lahko sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, opusti predložitev vprašanja za predhodno odločanje Sodišču, če se kasacijska pritožba na podlagi pravil, ki urejajo postopek pred tem sodiščem, zavrže kot nedopustna, pri čemer je treba spoštovati načeli enakovrednosti in učinkovitosti.

Stroški

- 57 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Člen 267, tretji odstavek, PDEU je treba razlagati tako, da sodišča, zoper odločbe katerega je na podlagi nacionalnega prava dopustno vložiti pravno sredstvo, ni mogoče šteti za sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, kadar kasacijska pritožba zoper odločbo tega sodišča ni bila preizkušena zato, ker je pritožnica pritožbo umaknila.**
- 2. Na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.**
- 3. Člen 267, tretji odstavek, PDEU je treba razlagati tako, da lahko sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, opusti predložitev vprašanja za predhodno odločanje Sodišču, če se kasacijska pritožba na podlagi pravil, ki urejajo postopek pred tem sodiščem, zavrže kot nedopustna, pri čemer je treba spoštovati načeli enakovrednosti in učinkovitosti.**

Podpisi